

Előfizetési ár:

Egész évre	---	4 K.
Fél évre	---	2 K.
Negyed évre	---	1 K.
Egyes szám	---	20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronként 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélzetes egységárral számított. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknak az álláskezeslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésére.

Szerkesztő:

BALOGH ERNŐ

m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címen Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A tutajozásról. (Kolozs József.)
 Nevesebb fácskántörzsek. (Gy. K.)
 Gazdasági tanácsadó: A mezei poczok elleni védekezésről. (Ifj. Thóbiás Gyula.) — Szivárgó hordók tömitése. — Az elkorcsosult szilvafa.
 Különfélék: Olvasóinkhoz. — Halálozás. — Nyugdíjbiztosítás. — Szörmék ára. — Mennyibe kerül egy ágyulövés? — A 42-es ágyuról. — Katonai fegyvereknél a golyó átütőképessége.
 Az «Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége» közleményei: Értesítés. — Nyugtázás.
 Hivatalos közlemények: A természetbeni lakást élvező kincstári alkalmazottak fajárandóságának mikénti kiszolgáltatása. — Az útinaplók és útiszámlák mikénti egybeállítás, felülvizsgálása és folyósítása. — A hatóságok, vagy közhivatalnokok ellen elkövetett rágalmazás üldözéséhez szükséges engedély.
 Változások az erdészeti szolgálat köréből.
 Előfizetési díjak nyugtázása.
 Szerkesztői üzenetek.
 Tárca. Hóhér-akasztás. (Bársony István.)

A tutajozásról.

Irta: Kolozs József m. kir. főerdőmérnök.

(Vége.)

Máramarosban, hol legtöbb helyen a legnagyobb tutajozási engedményes a kir. kincstár, — a tutajozási engedély megadására vonatkozó észrevételeket, az erdőgondnokságtól beérkezett jelentések alapján, — a m. kir. erdőigazgatóság teszi meg.

Az erdőgondnokság vezetője a tutajozásra vonatkozólag leadott hirdetményt és kérvényt a községi előjárásnál megtekintvén, — meggyőződést szerez egyuttal arról is, hogy a kérdéses faanyag jogos tulajdonát képezi-e a kérvényezőnek és tekintetbe véve a kincstár érdekeit a letutajozandó faanyagok számbavétele alapján és után, — bejelenti azokat a feltételeket, a melyek tekintetbe vétele mellett a tutajozási engedély megadható.

Ugyanakkor kiszámítja az engedményes által fizetendő úgynevezett tutajozási hozzájárulási költséget is.

A tutajozási hozzájárulási költség kiszámítására szolgáljon a következő példa.

Kimutatás

Hans Dávid májszini lakos, tutajozási engedményes részéről kitermelt 500 m.³ faanyag után a kir. kincstárnak fizetendő tutajozási hozzájárulási költségekről:

a) 500 m. ³ után Visó folyóra 39 kilométer; — köbméterenkint 12,37626 fill. 61 kor. 88 fill.	
b) Tisza folyó takarítására 12,5 kilométer hosszban, köbméterenkint 0,2825 fillér	1 « 41 «
c) M. kir. erdőtishti gyermeknevelési alpra	« 10 «
Összesen	63 kor. 39 fill.

Felsővisón, 1913. évi november hó 10-én.

Kolozs József,

m. kir. főerdőmérnök.

Ez a kimutatás a vonatkozó észrevételekkel együtt az erdőgondnokság által a m. kir. erdőigazgatósághoz és innét az alispáni hivatalhoz felterjesztetvén, — az alispáni hivatal a földművelésügyi miniszter úrtól nyert felhatalmazás alapján azután az engedély-okiratot kiadja.

Egy ily engedély-okirat mintája a következő:

Engedély-okirat.

19061. alispáni szám Vizi könyvi tétel száma ad I/415.
1913.

A m. kir. földművelésügyi miniszter úrnak 3063 913. számú rendelete értelmében a Tiszavidéki Tutajtársulat m.-szigeti cégnek megengedem, hogy a felsővisói határban általa a felsőközépvísi közbirtokosság széltöréseiből kitermelt és a vaséri rakpartokon felmáglyázott és ott számba vett 619 köbméterben megállapított fenyő szálát az 1913. évben a Vasér-Visó és folytatólag az egyesült Tisza-folyón Nagybocskóig szilárd kötésű tutajokban letutajozhassa.

Határozottan kikötöm azonban, hogy:

1. Ez az engedély csakis a fentiek szerint meghatározott faanyagokra vonatkozik s hogy ennél fogva ezen engedély alapján más erdő termékei le nem szállíthatók.

2. Minden szálfa, mely az engedélyes tulajdonaként leszállítatik, az e célra készitendő kincstári ellenőrző

bélyegzővel ellátandó s kiköttetik, hogy az engedélyes bélyegzője a kincstári bélyegzőhöz sem alakra, sem jelre nézve hasonló nem lehet s hogy miután a kincstári tulajdonra festék jelzés is alkalmaztatik, engedélyesnek a festékekkel való jelzés használata nincs megengedve.

A fák megjelölésére, illetve beütésére használni szándékolt bélyeg lenyomata az esetleges zavarok kikerülése végett a visói m. kir. erdőgondnoksághoz bemutatandó.

3. Engedélyes kártérítési kötelezettséggel tartozik mindazon károkért, melyek az általa gyakorlandó tutajozás által okoztatni fognak s ezen felül kiköttetik, hogy a tutajozásra vonatkozó törvényes intézkedéseket s azok alapján kiadott vagy kiadandó rendeleteket, valamint a vármegye területére megállapított tutajozási rendszabályokban foglalt rendelkezéseket mindenkor pontosan megtartani köteles.

4. A tutajozási üzem felett való rendelkezés teljesen és kizárólag a kincstári alkalmazottakra bízatik s ehhez képest a tutajok indítása az ő hatáskörükbe fog tartozni, továbbá az engedélyes által egy-egy gátvízre bocsátandó tutajok száma, valamint azok megterheléseinek mérve a vízálláshoz képest az államkincstár képviselői által fog megállapíttatni.

5. A szállítandó faanyagok a tutajba fűrés alkalmazásával darabonként folyó számmal megjelölendők, a méreteket jelző számok az egyes szálfákra reá ütendők; ezek az adatok a tutaj levelekbe és a pontosan vezetendő tutajozási naplóba bejegyzendők; a kincstár közgei részére a jog fentartatván a méretezés helyességéről és a naplók rendes vezetéséről bármikor meggyőződést szerezhetni.

6. A tutaj elzárások szétszedése, visszaszerzések

foganatosítása engedélyes saját munkásai által nem eszközölhető; ezek a munkálatok a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság által lévén foganatosítandók, engedélyes az e czímen felmerült költségekhez és az ellenőrzés szempontjából szükséges intézkedésekkel járó kiadásokhoz, valamint a tutajozás alkalmával a folyó mentén biztonsági szempontból alkalmazandó örök díjazásához a leszállítandó faanyagok arányában hozzájárulni köteles.

7. Engedélyes felelősséget vállal arra nézve, hogy a mások érdekeinek biztosítása tekintetéből felállítandó viziműveket az ez ügyben esetről-esetre veendő rendeletek értelmében felállítsa.

8. Miután a Visó és a Tisza-folyók a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság költségein tutajozási czélokra berendezettek, engedélyes kötelességévé tétetik, hogy az engedély alapján tutajozható famennyiségek után a vízberendezések fejében az 1899. évi 55,570. és az 1893. évi 71,792. számú rendeletekben megállapított járulékokat, ezúttal 124 korona 04 fillért, még a tutajozás megkezdése előtt a visói m. kir. kincstári erdőgondnokságnál pontosan megfizesse.

9. A közigazgatási letét napló folyó évi 2870. tétel alatt letétbe helyezett 120 korona biztosíték folyamodónak akkor fog visszautalványoztatni, ha a tutajozás befejezését bejelenti és a visszautalványozáshoz a m. kir. erdőigazgatóság hozzájárul.

10. Az egy gátvízre befűrható tutajok számát a fa-tömeg arányában a vaséri m. kir. erdőgondnokság állapítja meg, melynek utasítását engedélyes a tutajozásnál mindenben betartani köteles.

11. A tutaj indítás idejére, módozataira, valamint a tutajok terhelésének mérvére vonatkozó egyéb ren-

TÁRCZA.

Hóhér-akasztás.

Irta: *Bársony István.*

— Jó reggelt, Marcsa! — förmedt a konyhában levő szakácsnéra a sóséri kerülő, — küldje ki csak a tekintetes asszonyt.

Mialatt letopogta a csizmájáról a havat, olyan önérzettel intett a megriadt szakácsnénak; mint a ki teljes tudatában van, hogy fontos dolognak hírhozója.

Marcsa asszony végignézte a csatáros embert s félvállról szólott neki:

— Mit kiabál úgy? nézze meg az ember! Azt lehetne hinni, hogy ég a ház. Van kendnek jó dolga? Iszen még alusznak az urak.

— Pedig nincs valami korán, — morgott a kerülő és egy hanggal lejjebb szállt.

— Persze, hogy nincs korán, de névnap volt az este; belemulattak az urak az éjszakába. Tudhatta volna kend is.

Csakugyan nevenapja volt a kasznár úrnak és így

későbbben kelt ma a nap a Sóséren. Máskor ilyenkor már rég lehetett hallani a kasznárné ténsasszony éles hangját, a mit a kasznár úr húsz esztendő során sem birt egészen megszokni. Ha némely csöndes nyári délutánnak a sziesztás óráiban a kasznár úr a «gangon» szunyókált az ő nagy gyékény-zsölygében, mialatt kezében tartotta az ujságot, mintha olvasgatna: fel-fel-ijedt erre az igen átható hangra, a mely csak rövid ideig birt szünetelni és hol innen, hol onnan zajgott végig az udvaron, a kerten, a házon, a mindenségen. Szelid béketűréssel mormolta ilyenkor maga elé: «no, én ilyen zajjal házat kormányozni sose láttam!» és megint csak tovább igyekezett szunyókálni, a mi az említett nagy hang miatt csak fogyatékosan sikerült neki.

Meg is lepődött Marcsa asszony, de még a kerülő is, a mikor minden várakozás ellenére ez a hang szólt meg mögöttük hirtelen:

— Még sincs reggeli? mihasznák! Ha rátok hagyná az ember, délig lebzselnétek. Dohog már az úr odabent, hogy mi lesz itt ma? Kávézunk-e vajjon? ... Hát magát, Bercezi, mi szél hordja erre?

A kerülő alázatosan csókolt kezét és bizalmas szemhunyorítással ujságolta:

delkezéseket illetőleg engedélyes a kir. kincstári közegek, illetve a vaséri m. kir. erdőgondnokságnak intézkedéseit pontosan betartani köteles; ellenkező esetben az azok be nem tartásából származó károkért teljes szavatossággal tartozik és részére külön tutajozási idő fog megállapíttatni.

Tüzifának felteherként való szállítása szigorúan tilos. Tutajozás csak a vaséri m. kir. erdőgondnokság által megállapított napokon gyakorolható.

Máramarossziget, 1913 október 18-án.

Alispán helyett:

Szekely István,
vm. tb. főjegyző.

Eddig az engedély okirat.

*

A tutajozás befejezése után a magántutajozási engedélyesek kötelesek a tutajozás közben előfordult és a magántutajozási engedélyeseket terhelő költséget megtéríteni.

Ezek a költségek az illető erdőgondnokságok által mutattatnak ki.

Ilyen költségek például: tutajozási örök bérei, faanyagok visszaszerzésénél felmerült költségek stb.

Mindaddig, míg ezek a költségek meg nem térítettek, a magán engedélyesek részére, az általuk letett tutajozási biztosíték nem utalványoztatik vissza.

Itt említem meg, hogy előfordult olyan eset, hogy egy tutajozási engedélyes, kinek 10,000 m.³ faanyag letutajozására volt engedélye, — különféle okoknál fogva csak 6000 köbméter faanyagot tutajozhatott le, — minek folytán a befizetett tutajozási hozzájárulási költség egy részének (a le nem tutajozott 4000 m.³ faanyagra

eső rész) visszatérítését kérelmezte az erdőigazgatóságnál.

Az erdőigazgatóság a kérvényt elutasította, minek folytán az ügy alispáni döntés alá került.

Az alispáni véghatározat a költségek megtérítésére kötelezte a kincstárt.

Az alispáni véghatározat az erdőigazgatóság által megfélebbeztetvén, Máramaros vármegye közigazgatási bizottsága által hozott véghatározat az alispáni döntést jóváhagyva, másokfokban is kötelezte a máramarosszigeti erdőigazgatóságot, hogy a tutajozási hozzájárulási költségnek a le nem szállított 4000 m.³-re eső részét az illető engedélyesnek térítse vissza.

Ezek után, — újbóli felebbezés folytán, — az ügy miniszteri döntés alá került.

A földmivelésügyi miniszter úr erre vonatkozó határozata az erdőigazgatóságot a le nem tutajozott fa mennyiségre eső tutajozási járulék visszatérítésének kötelezettsége alól felmenti.

Vagyis: a tutajozási hozzájárulási költség *nem a tényleg szállított, hanem a tutajozási engedély alapján szállítható fa mennyiség után számítandó és fizetendő.*

Önként értetik különben az is, hogy a magán engedélyesek az engedélyokiratban felvett fa mennyiségnél többet nem tutajozhatnak le, hanem az esetleges többletre nézve új engedélyt kötelesek kérni.

A miniszteri határozat indokolása szerint az erdőigazgatóság a tutajozási járulék visszatérítésének kötelezettsége alól azért volt felmentendő, mert az 1879. évi XXXI. t.-cz. 191. §-ában határozottan ki van mondva az, hogy az évi járulékok a szállítandó, vagyis az engedély alapján szállítható faanyagok mennyisége arányában fizetendők.

— Aziránt jöttem be, instálom, hogy megjelentsem: *itt van!*... Biztosan megcsiphetjük!

Rejtelmes arcot vágott s a szemében büszke vidámság volt. Még mosolygott is, a mikor a ténsasszony rárivallt:

— Bizonyos kend benne? Lesz áldomás, ha igazat mond kend. Jaj, drága szépséges tyukocskáim, libáscskáim, pulykácskáim!

Megrázta a kerülő vállát, úgy faggatta: hol van? mondja kend; hol akadt rá az ebadta bitangjára? vajjon nem szökik-e meg? beszéljen már!

— Nem szökik, dehogyan szökik, esókolom a ténsasszonyka kezét. Nagyon jó helyen hiszi magát és ott senki sem is háborgatja. Ott van a szérüskerti öreg kazalban, a melyik tavalyról maradt s már csak trágyának szántuk. Most, hogy friss hó esett, nem bírta elhuneztkodni a járását és a nyomán a titkos szállásáig jutottam ma reggel.

A kasznárné összecsapta a kezét.

— Megyek, sietek, szaladok! hívom az uramat! nem nyugszom, a míg a bőrét le nem húztuk! Hány szép pulykácskám, libácskám, tyukocskám tünt el a beste állat pokolbelében, haj!

Kisvártatva már hozta is a ház urát, a ki csak félig volt még ébren. Az asszony hadarva diktált a kerülőnek:

— Mondja el kend újra; mondja el szegről-végre. Látod, fiam, — fordult a kasznárhoz, — mindig mondtam neked; de te sosem hitted. A hóhérvótélre való most a kazalban van; de most vége neki! Onnan kikurgatjuk; te lelövöd; a béresek vasvillára húzzák; a kazlat felgyújtjuk, az ördögfajzatját belepörköljük...

— És aztán a tengerbe fullasztjuk, — jegyezte meg a kasznár úr szelid malicziával.

A ténsasszony meghökkent, de elnémulása nem tartott sokáig.

— Mindig bolondságon jár az eszed. No, csak itt legyen az ebadta rókája! Mennyi szép tyukocskánk, libácskánk...

— Pulykácskánk, — vágott közbe az ura.

Még a szakácsné is tódította: bizony!

*

Diktum-faktum, a sóséri hóhér tartózkodási helyét, titkos szállását csakugyan fölfedezték és most teljes

*

Egyébiránt az erdőigazgatóság, a Tisza-folyón általa létesített berendezések után fizetendő járulékok megállapítása alkalmával a 71,792/1893. számú földművelésügyi miniszteri rendeletben egyszersmindenkorra felhatalmaztatott arra, hogy az illető engedélyesektől az *engedélyükben kimutatott famennyiségek után* a megállapított tutajozási járulékokat beszedhesse.

Az ebbeli rendelkezésnek alkalmazása a szóban forgó és fentebb leírt esetben sem volt mellőzhető, még pedig eltekintve attól, hogy engedményesnek a leszállított faanyagok mennyiségére vonatkozó állítása igazolva nincsen, — azon oknál fogva sem, mert különben veszedelmes praecedens alkottatnék s szabad tér nyílna arra a visszaélésre, mely szerint egyesek annak tudatában, hogy befizetett járulékaik illető részét visszakapják — letutajozandó készleteiken felül csupa üzérkedésből oly nagy famennyiségekre kérnének szállítási engedélyt, melyekkel az illető folyó vagy patak úsztató képességét teljesen lefoglalják, úgy, hogy a később folyamodók már engedélyt nem kapnának, tehát fájukat letutajozni, illetve piacra hozni nem lennének képesek, míg amazok ily körülmények között a maguk fájával egyedül uralnák a tutajfa piacot.

Nyilvánvaló, hogy ekként nem csak a folyó tutajozhatóvá tételének költségeit viselő kir. kincstár károsíthatnák meg, hanem a tutaj-fakereskedés érdeke is sérelmet szenvedne.

E mellett továbbá az erdőigazgatóságnak az egyes engedélyesek által évenként letutajozott famennyiségek szigorú ellenőrzéséről is gondoskodnia kellene, mi által oly tetemes kiadásai merülnének fel, a melyek a befizetett tutajozási hozzájárulási költségeket is felülmúlnák.

A tutajozás befejezése után a rakpartok rendbe ho-

zatnak és az esetleg, bármely körülménynél fogva le nem tutajozott és a rakpartokon visszamaradt faanyagok összevontattatnak és máglyákban elhelyeztetnek.

Nevesebb fácántörzsek.

Írta Gy. K.

Az egyes fácánfajták keresztezések következtében úgy Európa, mint Amerikaszerte sokat veszítettek eredeti fajtisztaságukból. A visszaélések, miket e téren egyes telepeken elkövettek, kétségtelenül sokat ártottak a fácántenyésztés érdekeinek.

Az átmeneti fajok úgyszólván minden állatnál képviselvék s így ebben a fácánok sem képezhetnek kivételt. A föld korábbi korszakainak ásatag leletei igazolják azt, hogy az őskorszakok maguk sem nélkülözték az átmeneteket s bár leleteink szerfelett hiányosak, azért az átmeneteket eléggé igazolják s azok létezését elvitatni nem lehet.

Átmenet nélküli ugrásokat a természet nem ismer, miután böles belátással szokta a legszélsőbb ellentéteket is áthidalni.

A fácánoknak többféle fajtája népszerű ma a fácántenyésztés telepein. A fácánokat általában tollnyakékük szerint örvös, illetőleg gyűrűs és örvtelen, vagyis gyűrűtlen fácánfajták szerint is csoportosítják. A legtöbb fácántelepen e két főfajta közt akad több átmeneti is.

A gyűrűs nyakdiszt nélküli fácánok, a Phasianus colchicusnak őshazája Ázsia, honnan már évszázadok előtt betelepítették Európába, a hol az teljesen meghonosodott. Ugyancsak a nem örvösök közé sorolandó a fél évszázaddal ezelőtt hozzánk betelepített tarka

komolysággal arról volt szó, hogy a régóta kimondott halálos ítéletet végrehajtsák rajta.

Most valahára órá került a sor s az örömhír gyors terjesztéséről gondoskodott Marcsa, a hűséges, a ki ezúttal kivételesen nem sajnálta Berczitől a kupicza papramorgót, meg a szalonnácskát.

A névnapos vendégek egyrésze itt szállott volt meg a puztán, azokat harezi riadóval köszöntötte a lelkes háziasszony.

— Hóhért akasztunk ma! — harsogta. — Kimegyünk, mindnyájan ott leszünk, magunk is segítünk! Ilyen még nem volt Sóséren, mióta világ a világ.

A hangulat fölöttébb izgatott volt. Az urak követték, hogy puskát kapjanak, mire az egyik úr felesége sejtelmesen mondta: Te ne hozz puskát, Muki; tudod, elsülhetne. (Tudniillik ennek az úrnak a kezében egyszer már e'sült egy ilyen szerszám és akkor három hajtóból összesen negyvennégy szem sörétet szedtek ki késhegygyel.)

A kivonulás nagyszerű volt. Valóságos hadikészültség képét mutatta. A hány tanyai béres, mind megjelent, persze parancsra. Az egyiknél fejsze volt, a má-

siknál ásó, a harmadiknál vasvilla, a negyediknél gereblye, kinek rú jutott a fegyvertárból.

Marcsa asszony a piszkafát szorongatta az egyik hóna alatt. A mozsártörő is nála volt ezenfelül.

A kasznárné ténsasszony beérte az ura vasas végű botjával; a kasznár meg az irnok puskával szorolta fel magát. A kocsis elkérte a revolvert, de a kasznár úr előrelátásból nem tett bele töltényt.

A tanyai gyerekek úgy vonultak hosszú sorban a fegyveres népfölkelés után, a hogy a papiros-sárkány színes papiros-szalagokból összefűzött farka húzódik a szélüzte sárkány után.

A szérüskert nem volt messzire s az a bizonyos szalmakazal éppen a csücskében terpeszkedett. A mikor közeledtek, Berczi váltig instálta az urakat, hogy csöndben legyenek, nehogy a róka idejekorán észrevegyen valamit és kereket oldjon. Mindenkit figyelmeztetett az egyenes vonalban haladó rókanyomra, a mely a kazal felé tartott.

— Megesípjük! — ismételte lázasan.

A szűzhavon tisztán látszottak a kis horpadások, a melyeket a róka lába nyomkodott beléje. A ravaszdi

fácán, a *Phasianus versicolor*. Az örvtelen atyafisághoz sorolandók a következő ismertebb fácánfajok, ú. m.: a *Phasianus shaurii*, *insignis*, *decollatus*, *elegans* és *principalis*. Ujabb időben ezekhez csatlakozik a *Phasianus reewesii*, vagyis királyfácán is. A gyűrűs és gyűrűtlenek közt az átmenetet képviselik a *Phasianus elliotii*, *sömmeringii*, *wallichii*, stb.

A *Phasianus colchicus* fajtisza atyafiságában, nagyrészt csak gyűjtemények preparált példányai közt gyönyörködhetünk. Mai vadászobjektumunktól a közönséges fácántól ez alig különbözik. Az átmenetet a *Phasianus shavii* hivatott itt képviselni.

Az Elliot, Reewes, Sömmering és Wallich után elnevezett fácánokat élénk szinpompa jellemzi. A szindúsabb fajták közül, tenyésztelepeinkre eddig inkább csak a királyfácánnak a Reewesinek sikerült bejutni.

A szinpompások közül a Kinából közvetlenül Észak-Amerikába áttelepített aranyfácán utóbbi helyen is oly jól érzi magát, hogy rohamos elszaporodása mellett, egyes vidékeken a tilalom alól kivették.

A kényesebb exotikus fajtákat nálunk inkább csak volièrekben tenyésztik. A nyílt, szabad terület, Közép-Európa vagy éppen Észak-Európa klímája mellett nem mindenütt válik az ilyen fácánok előnyére. Ezek a zárt volièreknek valóságos díszei, sőt azok a fajták, a melyek egyszer meghonosodtak, a szabad területek állományának is díszére válnak, de mint vadászobjektumok alig számítanak.

Az örvös fácánok családja nem nagy számú s nem is olyan szinpompadús. Őshazájuk Kelet Ázsia, nevezetesen a mongol-kinai tartományok. Legismertebbek: a *Phasianus torquatus*, a *Phasianus formosanus* és a *Phasianus mongolicus*. Két utóbbi elnevezését Formosa-szigettől, illetőleg mongolföldi őshazájától kapta.

E három főfajtán kívül számos fajváltozatuk ismeretes.

A *Phasianus torquatus* az aranyfácánal egyidőben telepítették az Északamerikai Egyesült-Államokba, a hol pompásan bevált szabad területeken is.

Az örvös és nem örvösök közötti legközelebbi átmeneti fajták csakis a legujabbkori középázsiai expedíciók idején lettek ismertekké. Ilyenek a Tibetben és Dél-Mongoliában honos *Phasianus strauchii* és a *Phasianus vlangalii*.

E két utóbbi honosodási képessége fölülmulja az összes egyéb betelepített fajtákét.

Európa fácánállományának törzse a *Phasianus colchicus* s a Kinából átszármazott *Phasianus torquatus*. Ezekhez sorolható harmadik törzsfőként a *Phasianus versicolor*. E három keresztezése évtizedek hosszú során át különböző egymástól eltérő fajtákat eredményezett. A fácántenyésztés klasszikus földjén Angliában s utána Belgiumban és Franciaországban, ma már pl. hamisítatlan őstiszta *Phasianus colchicus*ra nem akadunk, sőt egyes szakértők, már a *Phasianus torquatus*ban sem vélik a fajtiszaságot feltalálni.

Éghajlati befolyás és egyes helyi viszonyok hozzájárultak ahhoz, hogy a két eredeti fácánfajta őstisztségét Európában meg nem őrizhette.

Legutóbb egyes fácántelepeken érdekes újabb fajtákat is sikerült létrehozni, nevezetesen Csehország fácánosáiban s Anglia gyarmattelpei közül Új-Zéland és Szent-Ilona-szigetek fácánosáiban.

A fácántelepeknek kétségtelenül érdekében áll az üdvös keresztezések mellett az eredeti faj őstisztségét is fenntartani. A mennyiben még itt-ott nem késő, a mulasztást pótolni lehet.

nagyon is nyugodt lehetett, mert kényelmes lomhasággal húzta maga után a farkát. Annak a horzsolása jól látszott a havon.

A kasznár úr intésére mindnyájan megállottak. Itt volt az ideje, hogy a törzskar megállapítsa a haditervet. Mindenesetre az volt a leghelyesebb, ha először is körülveszik a kazlat és ezzel elvágják a róka menekülésének minden útját. A kíváncsi népségből bőven futhatta erre a célra eleven falnak való anyag. Ha a körülfalolás megtörténik, akkor előrenyomulhatnak az igazi harcosok: a gereblyések, a vasvillások, a kik mindaddig bontják majd a kazlat, a míg a róka valahonnan elő nem kerül. A mint a hóhérfajzat mutatkozik, előtérbe lépnek az «espadák» meg a puskások. Az utóbbiak főképen akkor, ha a vörös hóhér valahol kitörne az embergyűrű közül.

Nemsokára szakszerűen megtörtént a felállítás és minden rendben volt a támadásra.

A kazal nem volt nagy, hisz' már a mult évben is jócskán elbordtak belőle. A sok báméskodó cselédből bőven telt köréje eleven sövény. A kasznárné maga mellé csoportosította a vendég hölgyeket és szörnyen

fogadkozott, hogyha arra fut a róka, ő a vasasbottal feladja rá az utolsó kenetet.

Végre felhangzott a fővezér jeladása és a harcos műveletek gyorsan megkezdődtek.

Szorgalmasan, de egyszersmind óvatosan is folyt a kazalbontás. Bercki, a csász, odaállott a vasvillájával, a hol a kazalban a lyukat fölfedezte. Ha a havon vezető nyomok oda nem vitték volna, aligha talált volna rá a róka tanyájára, olyan ügyesen volt a lyuk elrejtve a felülről ráhuzgált szalmával. Gyakorlatlan szem nem is sejtett volna ott szokatlant.

De Bercki sok huncutságot látott már életében s az ő figyelmét nem kerülhette el a furesa jel. A friss hó megadta neki a bizonyosságot is, hogy itt jár a róka. Nagyon szerette volna, ha ő spékelteti fel a tyúkrablót; odahelyezkedett tehát a legkecsgetőbb pontra és dőfésre készen tartotta a vasvilláját.

A gereblyések már szorgalmasan dolgoztak s a korhadt szalma zizegő suhogással omlott széjjelebb, egyre széjjelebb, a minek következtében a kazal kezdett lassanként összeroppanni, soványodni.

Egyszer csak az egyik béres elordította magát:

Gazdasági tanácsadó.

A mezei poczok elleni védekezésről. A jövő évi aratás mennyisége a mezei poczok kisebb-nagyobb kártételétől függ. Ezért minden a poczok kipusztítására alkalmas módszert meg kell ragadnunk.

Jablonowsky József, a Rovartani Állomás nagytudású főnöke, a ki közel huszonöt esztendeje foglalkozik a poczok okozta károkkal, eddigi gyakorlatában egyetlen olyan esettel sem találkozott, a hol a poczok az elvetett magot a földből oly mértékben szedte volna ki, hogy e miatt újból kellett volna vetni. Ebben nincs okunk kételkedni, s az már a legnagyobb kárt jelentené, ha újból kellene vetni. Tavaly a leggondosabb, a legszakoszerűbb művelés mellett is bizony szépen kiette a magot, pedig jóval kevesebb volt a poczok, mint az idén.

Összesen 12 m. hold őszt vetettem korbinos búzával. Megelőzőleg szántás alkalmával irtattam a poczokot, a hol csak volt. Három m. holdnyi répa földön a legvigyázóbb munka mellett is csupán 158 darabot sikerült elpusztítani, noha legalább 6–8-szorta több tartózkodott benne. Egyszerűen mélyebbre fúrja tartózkodó helyét, így azután a legmélyebb szántással sem juthat felszínre; innen magyarázható meg a csekély eredmény.

Ugyancsak 3 m. holdnyi lóherésen, a melyen valószínűleg hemzsegtek az egerek, a lehető legmélyebb szántás alkalmával egy sem mutatkozott. A mint a mag kikelt és már a gép nyomán a sorok tisztán látszottak, előjöttek a poczokok; előbb a széleken, azután beljebb telepedtek le és egy hónap leforgása alatt telefúrták lyukakkal a földet. A zöld vetést foltosra legelték. A mennyire csak lehet, czélszerű mennél sűrűbben vetni, még tavasszal

is; a magas gabonaárak daczára sem szabad sajnálni a magot. A sorokon nem megy végig a poczok, legfeljebb néhány lépés hosszúságban; így keletkeznek a foltok, melyek mennél jobban lepik el a táblát, annál jobban gyengítik a növényeket.

Mikor a poczok csapatostul tanyázik egy-egy helyen, a talaj meglazításával nagy kárt tesz, mert ez által a kifagyás veszélyének lesz kitéve a vetés.

A korbinnal csávázott «Diószeghi» búzából egy kis legelőre, a hol rengeteg poczok tartózkodott, több ponton szórtam néhány marékkal; harmadnapra hült helye volt a búzának; hogy megették-e, azt nem tudom. A közelben sem hörcsög, sem ürge nem tartózkodik, egészen bizonyos, hogy csakis az egerek lehettek a tettesek.

Barna Balázs dr. magyaróvári gazdasági akadémiai tanárnak a korbinnal való kísérletei sikerrel végződtek. Azt írja többek között:

«Egy luczernásból, a hol rengeteg mezei poczok volt, felszántattam egy darabot, s felét páczolt, másik felét páczolatlan kukoriczával vetettük be. Az eredmény rendkívül feltűnő volt. Míg a páczolatlan magból jóformán egyetlen egy szemét sem hagytak meg, addig a páczolt gyönyörű egyenletesen kelt ki.»

Érdekes megemlíteni, hogy Barna tanár fogságban tartott mezei egerei 36 órai éheztetés után sem nyultak a páczolt maghoz, míg egy másik szakember kísérlete azt igazolta, hogy «a szőlőben több helyre elszórt páczolatlan búza, miniummal csávázott búza és korbinnal csávázott búza között csak annyi különbséget tett a poczok, hogy az elsőt azonnal, a többit utána, legutoljára a korbinos búzát ette meg; a tiszta búzát korpástól fogyasztotta el, míg a másik kettőnek piszkos korpáját lehántotta és csak a lisztes részét ette meg.»

— Ehol mozog-e! ajoj! ne bocsásd!

Abban a pillanatban az egész vonalon zúgó, fül-siketítő kiabálás, visongás támadt; Berezi pedig vaktában döfködött a széthányt szalma gyanus pontjára.

— Mit csinál kend? Isten szamara kend! Ne az én lábamat szurkálja kend! — rivallt rá a béresgazda és ijedten kapta el bagariás lábát a veszedelem elől. Annak a lábnak a mozgása tévesztette meg a túlbuzgó csószát, a ki most már feltette magában, hogy nem támad addig, a míg valósággal meg nem látja a rókát.

A munka még serényebben, szinte lázasan folyt. A szalma apadt, fogyott. Már alig volt magasabb a kazal maradványa egy méternyinel.

— Vigyázzanak! nagyon vigyázzanak! — vezényelte a kasznárné, a ki alig birt magával. — Minden pillanatban előtünk teremhet! Hallja-e, Berezi, nem tett bolonddá bennünket? — kérdezte minden átmenet nélkül feltámadó bizalmatlansággal.

— Ejha! itt bujik! éreztem! — harsogta az egyik szalmaturkáló «fegyveres»; a mire újból kitört az ostromló sereg izgatott rivalgása.

A kasznárné maga elé feszítette vasasbotját s szüntelenül ismételte: Ki ne ereszszétek! vigyázzatok!

— Még egy kicsit; no, még egy csöppet! — biztatták egymást az emberek. — Csak szorosan! mindjárt itt nyomjuk agyon; nem kell félni! — bátorították egymást.

Da azért, titokban, mindenki félt egy kicsit.

Hisz' a végzetes pillanat nem lehetett messze. A szalmakazal tulajdonképen már sehol sem volt; egészen szét volt hányva.

A várakozásos pillanat a végsőig feszítette az izgatottságot. A gyermekek a felnőttek körén kívül összefogódtak és riadozva lesték, hogy mi sül ki mindebből. Már annyira szét volt dülva a szalma, hogy egy egérnek is meg kellett volna mozdulnia benne, de a róka csak nem került elő.

A béresek össze-összenéztek; valamelyikök azt találta mondani, hogy talán még sincs itt. Hátha elosont? Talán nem is bújt be a kazalba, csak idáig jött, azután megfordult s tovább ment.

Berezi hallgatva röstelkedett. Már maga sem tudta, hogy mit higyen. A kasznárné rátámadt:

— Hallja-e, máskor tegeye bolonddá az...

A lóheréseket lehet (vetés. előtt) sertéssel járatni, több rendbeli tapasztalat szerint, derekas munkát végeznek. A varjak poczkirtása alig jöhet számba.

Nem marad más hátra, mint méreggel, kiöntéssel pusztítani a pocskot. *Ij. Thobiás Gyula.*

Szivárgó hordók tömítése. Gyakran előfordul, hogy valamely hordó akár valami mechanikai behatás, akár ismeretlen oknál fogva szivárogni kezd, azért is minden olyan hordót, melyben közvetlenül előbb folyadék nem volt, használatbavétel előtt ki kell próbálni forró vízzel; ha azután a hordó szivárog, úgy az abroncsokat meg kell szorítani, a mi rendszerint használ. Ha a dolog sürgős, magunk próbáljuk a szivárgó részt eltömni. Ez többféleképen történhet.

Ha tapasztanunk kell a hordót, legjobb a tiszta, vagy fahamuval vegyes faggyú, a melyet azonban sokan mindjárt végleges segítségnek is tekintenek, pedig kell, hogy mindig csak ideiglenes orvoslásul alkalmazzuk addig, míg a sokkal jobb tömítő anyagot el nem készítjük.

Ilyen hordótapaszt házilag a következőképen készíthetünk el:

a) Kénrudat nyílt tűzön megolvastunk és egy kevés viaszot öntünk hozzá. Ezt a keveréket híg és forró állapotban a dongák hasadékaiba kell önteni, esetleg ecsettel rákenni. Lehülés után ez a kenőcs erősen megkeményszik és úgy a víz, mint a bor hatásának ellenáll.

b) Vegyünk 5 rész égetett meszet, 6 rész fehér sajtot, 1 rész vizet. A poralakú meszet a jól szétterített s vízzel leöntött kazeinnal jól össze kell gyömöszölni és ezt a keveréket a hordó szivárgó, de előbb megvizesített részére kell kenni.

c) Igen jó kenőcsöt lehet úgy is kapni, ha porrá

tört égetett meszet egy kevés friss vérrel keverünk össze. Ez a kenőcs gyors előállítására miatt igen el van terjedve.

d) Nemkülönböztetted kedvelt kenőcskészítési mód a következő: Veszünk 60 rész disznózsírt, 40 rész konyhasót, 33 rész fehér viaszot és 40 rész szitált fahamut. Ezt a kenőcsöt is, mint a legtöbbet, megmelegített állapotban kell a hordó likacsába kenni és ez azonnal megszünteti annak szivárgását. *(Borászati zsebnaptár).*

Az elkorcsosult szilvafa. Körülbelül harmincz éve ismerjük a szilvafának egy betegségét, melyet különböző nevek alatt irtak le. A betegség kórtünetei: itt-ott kopasz ágak, rövid, vastag, szabályos keresztmetszettel, széles, fénylő, csomóban elhelyezett levelek, nagymennyiségű virág és ezzel ellentétben kevés; kerekdedalakú gyümölcs. Eddigi vizsgálatok e betegség okát illetőleg még nem szolgáltatott biztos eredményt. Rabate nem paraziták munkájára, hanem inkább abnormalis táplálkozási viszonyokra vezeti vissza e betegséget.

Különfélék.

Olvasóinkhoz. A végéhez közelgő 1914. esztendő sokunkat érzékeny és pótolhatatlan veszteséggel sujtott, amennyiben szeretteink közül a Mindenható kifürkészhetlen akaratából, hazánk védelmében többen hősi halált haltak. Adjon az eképen sujtott családoknak a Gondviselés megnyugvást és lelki vigasztalást, kárpótolja őket az elvesztett családtagért más úton s adjon nekik, valamint sokat szenvedett szeretett hazánknak is egy szebb, boldogabb jövőt, az elesett hősöknek pedig, a kiknek emlékét mindig kegyelettel fogjuk megőrizni, örök békességet és nyugodalmat.

— Jaj, de megharapott! — bődült fel Berczi, a ki elkeseredésében már a kezével is beleturkált a széthányt szalmába.

Ebben a pillanatban végre kiszökött alóla a nagy vörös róka, a mely az utolsó pillanatig beljebb és beljebb bújt volt a kazalba és most kétségbeesve, vaktában vágott neki egy iránynak, akármelyiknek. Maga sem igen kereshette, hogy merre, csak el igyekezett innen, ebből a borzasztó zsvajból.

— Harap! harap! — vette át a szót a rémüldözés és a mikor a kasznárné ténsasszony látta, hogy a róka éppen öneki tart s meggörcsített háttal, magasra emelt zászlós farkával majd hogy nem az ölébe repül: nagyot sikított, mint az esőt jósoló páva; gépiesen ismételte: «harap!...» azután földhöz vágván félelmes botját, a szomszédja nyakába omlott, azt kezdte ölelgetni, fojogatni, miközben folyvást hátrarugdosott, nehogy a bolond róka csakugyan belekapaszzkodjék.

Dehogy volt annak ilyesmi eszében!

Örült, hogy a hős amazon mellett egerutat vehet, kisurrant a szétrebbenő szoknyák közt s vágatott, a hogy birt, végig a havas pusztán.

Azon az oldalon az irnok volt a puskás «oldalvéd». Az istenadta mamlasz-embere úgy meglepődött a furcsa jelenettől, hogy majdnem kövé meredt. Hallotta az ispánné sikoltozását és löni szeretett volna, de nem tudta, hogy hova, minthogy a rókát még nem látta. Mire úgy a hogy magához tért, a vörös hóhér már messze járt és csak a vitorláját lengette az emberkavarodás felé.

Az irnok mindazonáltal úgy gondolta, hogy lövés nélkül nem eresztheti el.

Célozni már hiábavaló lett volna, attól elkészt, hát csak úgy beleduplázott a levegőbe, hadd szóljon a puska.

Így a menekülő rókát még üdvölvéssel is megtisztelte.

*

Ámbár a vörös hóhért sohasem látták többet, azért a kasznárné ténsasszony drága szép tyukoekái, libácskái, pulykácskái azután is csak fogytak, el-eltünedeztek.

Marsca úgy vélekedett, hogy Berczi lopkodja a baromfit, de rábizonyítani nem lehetett.

Berczi pedig azóta is folyvást csak a rókára ken mindent.

Midőn elhunyt szeretteinkről való megemlékezéssel lapunk ez évi folyamát lezárjuk és lapunk t. olvasóinak boldog és kellemes karácsonyi ünnepeket kívánunk egyben felkérjük lapunk t. előfizetőit, hogy a mellékelt postautalvány felhasználásával az előfizetések megújítása iránt mielőbb intézkedni sziveskedjenek, hogy lapunk további szétküldése fennakadást ne szenvedjen.

A szerkesztőség.

Halálozás. *Rutka Tivadar* a III. oszt. vaskorona-rend lovagja, nyug. m. kir. főerdőtanácsos, életének 72-ik évében, november hó 29-én Kőrmöczbányán meghalt. A megboldogult hosszú ideig teljesített a földművelésügyi miniszteriumban szolgálatot, hol nyugalomba vonulásáig az erdőfelügyelőségi ügyosztály vezetője volt.

Juron Bernál m. kir. erdőmérnök, a magyarláposvidéki járási erdőgondnokság vezetője, életének 40-ik évében, tüdőgyulladás következtében december hó 1-én meghalt.

Mihaelis Frobert a szászhétbirák erdésze, az északi harcztóren, november hó 20 án hősi halált halt.

Nyugdíjbiztosítás. A magyarláposvidéki m. kir. járási erdőgondnokság útján, Hersza Flora és Gyorgye, Baga Miklós és Illés, Percza Szilárd és Simon, Szusza János és Maffig és Man János a Melentyej erdőmunkások az Országos Gazdasági Munkáspénztárnál az 1912. évi VIII. t.-cz. alkotta új nyugdíjesoportban, nyugdíjra, agkori ellátásra, balesetre és temetkezési segélyre biztosítottak, illetve vétették fel magukat. Ugyanezen új előnyösebb nyugdíjesoportba iratkoztak át, Kálnássy Ernő és Poloska János sárosvármegyei és Lakatos Béla zemplénavarmegyei járási erdőőrök volt régi I. csoportbeli biztosításukból.

Szörmék ára. A szörmeárunknak piaczi központja Lipésében van s az ottani börzén kialakult árak rendes körülmények között irányadók egész Európa szörmekezeskedelmére. Az utolsó jelentések szerint a lipesei szörmepiaczon a vadbőrök árai a következőképen alakultak: vidra 45—46 K; könyest 25—30 K; könyestfarak 4·50—5 K; nyuszt (fanyest) 35—40 K; nyusztfarak 8—9 K; görény nagyság szerint 5—9 K; görényfarak 0·12 K; róka 6—12 K; borz 2·50—5·40 K darabonkint; nyers házinyúl minőség szerint 50 kg-onkint 85—140 K; téli nyúl darabonkint 0·70—0·80 K; nyári nyúl 0·30 K; téli őz 5—6 K; vadmacska 10—15 K; szarvas 6—10 K; hiúz 40—60 K; medve 80—100 K. Az ár természetesen az árú minősége szerint változik s a fenti adatok csak általános tájékozással szolgálhatnak.

Mennyibe kerül egy ágyulövés? A tüzérség a legfontosabb fegyverneme a hadseregnek, de talán a legdrágább is. Nemcsak az ágyugolyók kerülnek nagy összegbe, hanem megdrágítja a tüzérségi harcztot az is, hogy egy ágyucsővel csak bizonyos korlátozott számú

lövést lehet tenni. Így például egy 10 centiméteres ágyuval átlag 750 lövést, a 16 centiméteres ágyuval 380 lövést, a 27 centiméteressel 160 és a 30·5 centiméteressel csak 150 lövést lehet tenni. Ezután az ágyucső úgyszólván teljesen harezképtelenné lesz és ujjal kell kicserélni. Az ágyucső aránytalan gyors harezképtelensége rendkívül megdrágítja az ágyulövet.

Egy 30·5 centiméteres ágyu, a mely 46·400 kilogrammot nyom, 500·000 koronába kerül, a 100 kiló löporral töltött 338 kilogramm összsúlyú löveg 2000 koronába kerül, de hozzászámítva az ágyucső veszteségét, 3333 koronát, egy lövés a 30·5 centiméteres ágyunál 5333 koronába kerül. A 27 centiméteres ágyunál egy lövés 2420 koronába, a 16 centiméteresnél 480 koronába és a 10 centiméteresnél 147 koronába kerül. A kis kaliberű ágyuknál olcsóbbak a lövések is. A 6·5 centiméteres ágyunál egy lövés 30 koronába, a 4·7 centiméteresnél 12 koronába és a 3·7 centiméteresnél 8 koronába kerül. Ebből a hozzávetőleges kimutatásból is látható, hogy drága multság az ágyuharcz.

A 42-es ágyuról. A világhírűvé vált 42 centiméteres ostromágyút így ismerteti a Krupp-gyár 1913. évre szóló árjegyzékében:

Az ágyú kalibere 42 cm.; csövének hosszúsága 21,375 mm., vagyis 21 $\frac{1}{8}$ méter; a cső súlya 104,100 kg., a lövedék súlya 920 kg., a lövedék kezdő gyorsasága 900 méter másodpercenként és a lövedék a cső közelében átfúr egy 1366 mm. vastagságú pánczelt. Az ágyú legnagyobb lötváolsága 47 km. és a lövedéknek végül akkora ereje marad, a melylyel egy 450 mm. vastagságú pánczelt átfúr. A lövedék ívalakú röptének legnagyobb sugara 13,600 méter. Az ágyúk szállítására csak hattengelyű vasúti kocsik használhatók.

Hogyha az ágyúknál csak közepes csőhosszúságot és középszerű gáznyomást alkalmazunk, úgy a 42 cm. mozsarakkal a következő eredményt érhetjük el: A löveg kezdő gyorsasága 640 méter másodpercenként, legnagyobb lötváolság 14·5 km., a löveg pályájának sugara 4400 méter s ebben az esetben a lövedék az utolsó pillanatban át tud ütni 140 mm. vastag pánczelt.

Katonai fegyvereknél a golyó átütő képessége bármilyen anyagban 100 lépéstől kezdve a távolság növekedésével fokozatosan csökken. Például száraz tölgy (tehát kemény) fába 100 lépésre 80, 200 lépésre 78, 300 lépésre 64, 400 lépésre 60, 600 lépésre 47 cm. stb. a behatolás átlagos mélysége.

Eltérés csupán a különféle föld- és kavicsnemekbe irányított lövéseknél mutatkozik (laza és döngölt kerti föld, laza és döngölt agyag, finom folyamhomok, folyamvagy tördelt kavics stb.), a melyeknél a golyó behatolási mélysége 100 lépésnyi távolságon kisebb, mint 200 lépésre. Ennek a jelenségnek az az oka, hogy 100 lépésre nagyobb becsapódási sebesség következtében a golyó eltorzulása és a föld szétdobása nagyobb, mint 200 lépésnyi távolságon.

1500—1600 lépésig a golyó hatása olyan nagy, hogy

ugyanaz a golyó több egymás mögött álló emberen is keresztül megy. Puhafába a golyó 3000 lépésnyi távolságon még 7—12 cm. mélyen behatol.

Az „Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége” közleményei.

Tisztelt Tagtársak! Mindegyikünk előtt ismeretes, hogy édes Magyar Hazánk súlyos megpróbáltatásoknak van kitéve, nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is. Ezeket a nehéz megpróbáltatásokat a haza polgárainak kötelessége enyhíteni.

Hazánk erkölcsi megpróbáltatását a harc téren küzdő bátor és vitéz katonáink küzdik le; az anyagnak leküzdése illetve enyhítése az itthon maradottaknak erkölcsi és hazafias kötelessége.

Ez utóbbit tartotta szemelőtt a Szövetség vezetősége akkor, a mikor a választmányi tagok előzetes beleegyezésével, törzsvagyonából — a mely ugyancsak csekély — 1000 koronával járult a nagy nemzeti (hadi) kölesönhöz.

A midőn erről a tisztelt tagjainkat értesítjük, reméljük, hogy ezen hazafias cselekedetet helyesléssel fogadják.

Hazafias üdvözlettel

a Szövetség vezetősége.

Nyugtázás. Folyó év október havában a Szövetség pénztárába tagdíjat fizettek: Pisch József 2 kor., Erdélyi György 2 kor. és Jenitsek József 2 kor-t.

*

A Szövetség pénztárosa felkéri azon tisztelt tagtársakat, a kik a tagsági díjakkal hátralékban vannak, hogy azokat a szövetség pénztárába mielőbb befizetni szíveskedjenek.

Hivatalos közlemények.

89087. szám.

I/B—I. 1914.

Körrendelet valamennyi kincstári erdőigazgatóságnak, főerdőhivatalnak és erdőhivatalnak.

(A természetbeni lakást nem élvező kincstári alkalmazottak fajárándóságának mikénti kiszolgáltatása tárgyában.)

A hivatali elődöm 1904. évi 62,323. számú rendeletével kiadott szabályzat I. részének 1., 4. és 5. pontjait olyképen módosítom, hogy a jövő év január hó 1-től kezdve a természetbeni lakást nem élvező kincstári erdészeti tisztviselők és altisztek fajárándóságukat szükségletükhöz képest vagy természetben, vagy pedig készpénzben megváltva vehetik ki.

Ezen engedéllyel kapcsolatban minden ettől eltérő eljárás kiküszöbölése végett elrendelem, hogy a tüzfailetményre jogosult alkalmazottak járandósága, (tehát a természetbeni lakással nem rendelkező erdő-

gondnokok és faraktár kezelők illetményjogosultsága is) minden esetben és kizárólag ürméterekbe rakott, leltárilag számba vett és anyagszámadásilag elkönyvelt tüzfából elégitendő ki.

Váltságárként ott, a hol a kincstár faraktárral rendelkezik, a járandóság rendszeresített mennyiségének és választékának megfelelő tüzfifa raktári ára, egybeütt annak helyhatósági bizonyítvánnyal megállapított piaczi ára és az ugyancsak helyhatóságilag megállapított házhoz szállítási költsége veendő alapul.

A természetben igénybe nem vett faanyagok váltságárát az igazgatási hivatalok félevenként *utólagosan* állapítják meg és utalványozzák ki az igényjogosult részére.

Önként értetődik e mellett, hogy ha valamely kincstári alkalmazott, a ki faváltságot élvez, a kincstártól fát akar vásárolni, az árjegyzékszerinti teljes árat tartozik megtéríteni.

Illetménytüzfifára jogosultnak ilyen magán természetű vásárlása azonban csakis ürméterekbe rakott, leltárilag számba vett és anyagszámadásilag elkönyvelt tüzfifára terjedhet ki.

Budapest, 1914. évi november hó 19-én.

A miniszter helyett:

Bartók,
államtitkár.

88,888. szám.

I/B—I. 1914.

Körrendelet valamennyi magyar- és horvát-szlavonországi kincstári erdőigazgatóságnak, főerdőhivatalnak és erdőhivatalnak.

(Az útinaplók és útszámlák együttes egybeállítása, meg-, illetve felülvizsgálata és folyósítása tárgyában.)

A kincstári erdőgazdaság szolgálatánál alkalmazott erdészeti tisztviselők útszámláinak átvizsgálása alkalmával több kifogásolható körülmény között megállapítottam azt is, hogy a tisztviselők az útszámlák összeállításánál nem tesznek eleget az 1906. évi 6931/eln. szám alatt kiadott Utazási Szabályzat 55. §-ában előirt azon rendelkezésnek, a mely szerint a kiküldött az útszámlához működési naplót is tartozik csatolni, avagy az útszámlát akként szerkeszteni, hogy az a tisztviselőnek külső működését tüzetesen és világosan feltüntesse. Pedig fontos gazdasági érdekek tekintem azt, hogy a tisztviselő külső működése a maga naplószerű feljegyzései alapján ellenőriztessék, mely följegyzések fegyelmi vizsgálatok esetében is igen fontos okmányul szolgálhatnak.

Szükségesnek tartom ezt annál is inkább, mert így nyilvántartható lesz, hogy a tisztviselő az ellátására bízott kerületet hányszor, milyen módon és milyen céllal keresi föl.

Ez a föltétel azonban megkívánja, hogy a naplószerű feljegyzések a tisztviselő külső működésére teljes világot vessenek. Megkívánja tehát, hogy ne csak azok a kiszállások soroltassanak föl, a melyek fölszámításra jogosítanak, hanem, hogy a följegyzések részletezése a

tisztviselő minden irányu külső tevékenységét föltüntesse.

Elrendelem ezért, hogy a tisztviselők a jövőben az útszámlát minden esetben naplószerűleg olyképen állítsák össze, hogy az a külső szolgálatban eltöltött összes időnek és munkásságnak tömören részletezett és hű foglalata legyen.

Elrendelem továbbá, hogy a jövőben minden tisztviselő az így egybeállított útinaplójának és illetve számlájának kivonatos adatait egy, az idecsatolt minta szerint kiállítandó nyilvántartóba bevezetni, és e nyilvántartót a számlázott útinaplóval együtt minden hónap 6-ik napjáig fölöttes hivatalának előterjeszteni tartozik.

Miután pedig a számlázott útinaplók itt előírt egybeállításának főczélja az, hogy a naplót előterjesztők és illetve számlatevők külső szolgálatának helyes ellátását a számlázott naplóból megfelelően ellenőrizni lehessen, — az útinaplók és illetve útszámláknak ilyen szempontból való megvizsgálásával általában azokat a közegeket kívánom megbizni, a kik a számlatevő munkásságának közvetlen ellenőrzésére és illetve felügyeletére különben is hivatva vannak.

Ily értelemben a hivatalfőnök-helyettes számlázott útinaplóit a hivatalfőnök, az igazgatási központ tisztviselőit a hivatalfőnök, vagy helyettese, az erdőgondnokok és erdőgondnoksághoz beosztott tisztviselőket a gazdaság felügyeletével és irányításával megbízott azok a központi közegek lesznek hivatottak elbíralni, a kiknek kerületébe az illető erdőgondnokok tartoznak. Az erdőrendezéshez beosztott személyzet számlázott útinaplóit az erdőrendező, az építési szolgálathoz beosztott tisztviselőket az építési ügyeket ellátó központi tisztviselő van hivatva megvizsgálni. Erre való tekintettel az igazgatási hivatal központjának irattári kezelésénél kell gondoskodni arról, hogy a számlázott útinaplók ilyen csoportosítással egy-egy előadói gyűjtőívbe foglalva kézbesíttessenek ahhoz a központi tisztviselőhöz, a ki azokat a fentiek szerint megvizsgálni hivatott.

Ezen intézkedés kapcsán elrendelem, hogy a diósgyőri, breznóbányai és topánfalvi erdőgazdasági uradalmak erdőgondnokainak és az azok mellé esetleg beosztott személyzetnek útszámlái minden hó 5-én az érdekelt igazgatási hivataloknak ez idő szerint Miskolczon, Breznóbányán és illetve Topánfalván működő központi szervéhez küldessenek megvizsgálás végett, a ki azokat soron kívül elbíralva, az illetékes igazgatási hivatalnak terjeszti elő kiutalás végett.

Ha a számlázott útinapló megvizsgálásánál vagy esetleges felülvizsgálásánál az tűnnék ki, hogy valamelyik tisztviselő kerületét kellően nem utazza be, utait nem megfelelően csoportosítja, czéltalan vagy fölösleges utakat tesz stb., vagy ha egyéb kifogások merülnek föl, akkor a kifogásolt útszámla illetve számlák az előadói gyűjtőívbe kiemelendők és a kifogások tekintetében külön ügyiraton tárgyalandók, hogy ekként a szabályszerűen egybeállított és számlázott útinaplók folyósításának akadályául ne szolgáljanak. A kifogásolt naplók csak a fölmerült kérdések tisztázása után folyósíthatók.

Ezen intézkedés alól kivételt képeznek az «Úti Szabályzat» 56. §-ában említett kivételes intézkedések, a melyekre nézve ezen szakasz utolsó bekezdésének rendelkezései továbbra is mérvadók.

A ki a számlázott útinapló vizsgálatát eszközli, és azt kifogás nélkül záradékolja, nemcsak a felülvizsgálat megtörténteért, de azért is felelősséget vállal, hogy a számlatevő tisztviselőnek külső tevékenységét a naplószerűen egybeállított számla alapján helyesnek találta. A számlázott naplóra vezetendő záradékban az 1906. évi 6931/eln. számú rendelettel kiadott szabályzat előírásain kívül kifejezésre kell jutnia annak is, hogy a megvizsgálást eszközző tisztviselő azt «a naplót szerkesztő külső tevékenysége szempontjából elbíralta».

A hivatalfőnöknek az ilyen megvizsgálási és igazolási eljárás mellett is megmarad az 1906. évi 6931/eln. számú rendelettel kiadott szabályzat 56. §-a alapján az a joga, hogy az előbbiek szerint már elbírált és igazolt számlákat esetleg felülvizsgálja s azokra bármi tekintetben kifogásokat vagy észrevételeket tegyen, egyes indokolatlannak, vagy meg nem felelőnek talált tételeket módosíthasson vagy törölhessen és az útinaplók megvizsgálásával megbízott közegek ez irányú tevékenységét is a szabályoknak megfelelően irányítsa és ellenőrizze.

A hivatalfőnök az általa esetleg felülvizsgált útinaplókra a felülvizsgálás megtörténetét, valamint netaláni törlések vagy egyéb változtatások esetén azt, hogy az utólagos törlést, vagy változtatást ő eszközölte, név aláírása kapcsán feljegyzi.

A megvizsgált és illetőleg felülvizsgált és igazolási záradékkal ellátott számlázott útinaplókat a nyilvántartóval együtt sürgősen kell a hivatal mellérendelt számvevőséghez juttatni.

A számvevőség tartozik a számlázott útinaplókat soron kívül tárgyalni, és a folyósítható összeget számszerűleg megállapítani. A számlának esetleg megváltoztatott adatait a számvevőség a nyilvántartóban is helyesbiti. A számlázott útinapló és a nyilvántartó vizszaküldetik a folyósított összeg nyitgázása czéljából számlatevőnek.

Az érvényesített összeg kiutalványozása a jövőben is az eddigi módon történik.

Minden naptári év végén, december hóban számlatevő az utazási-számla-nyilvántartót lezárni, összegezni és aláírni tartozik.

Az igazgatási hivatal az így lezárt és a számvevőség részéről havonta a megállapításnál már számszerűleg elbírált és év végén összegeit érdeklőleg is megvizsgált (esetleg helyesbitett) nyilvántartókat minden év február havának 25-ig egy összesítő kimutatás kíséretében elem terjeszti.

A számlázott útinaplók egybeállítása és vizsgálata tárgyában kiadott jelen rendelet az esetleg hivatalos utat teljesítő altisztekre nézve is mindenben kötelező, oly kiegészítéssel, hogy az erdőgondnokságok kerületében szolgálatot teljesítő altisztek számlázott útinaplóit az illető erdőgondnokok, az erdőrendezés külső mun-

kálatainál alkalmazottakét az illető munkát közvetlen vezetésével megbízott tisztviselő, az építési külső munkánál alkalmazott altisztét pedig az köteles első sorban megvizsgálni és igazolni, a ki az illető építési munkák külső vezetésével van megbízva.

Egyébként az altisztek számlázott útinaplóinak elbírálása és felülvizsgálata tekintetében is a tisztviselők számlázott útinaplóira vonatkozó fenti előírások irányadók.

Budapest, 1914. évi november hó 12-én.

A miniszter helyett:

Bartóky
államtitkár.

Melléklet az 1914. évi 88,888. F. M. számhoz.

Nyilvántartó

Kiss Sándor m. kir. főerdőmérnök
19... évben teljesített hivatalos utazásairól.

A hónap neve	Kiküldetésben töltött napok száma					Összesen	Kilométerek száma				Utiköltség és napiútj együtt	A számvizsgáló megállapítás igazolásán		
	kerületen						Vasuton	Kocsin	Gyalog vagy lóháton	Összesen			K	f
	belül	kívül												
	egész fél	egész fél	egész fél	egész fél	egész fél									
Jan.	5	3				8	70.0	30.0	—	100	78	20	Fehér	
Febr.	6	2	1			9	52.0	40.0	65.0	157	101	30	Fehér	
Márc.	5	2		2		9	110.0	63.0	41.0	114	98	20	Szűcs	
Ápr.	2	1	1			4	26.0	35.0	—	61	43	—	Szűcs *	
Május	6	4		1	1	12	94.0	74.0	63.0	231	128	50	Szűcs	
Jun.	8	1	2			11	106.0	82.0	41.0	229	119	80	Szűcs	
Julius	7	3				10	54.0	120.0	80.0	254	122	40	Szűcs	
Aug.	5	1	1			7	15.0	83.0	40.0	135	78	—	Szűcs *	
Szept.	7	2		2	1	12	350.0	120.0	100.0	570	165	50	Kerekes	
Okt.	6	1	2	1		10	150.0	60.0	50.0	260	112	25	Kerekes	
Nov.	8	2	3			13	200.0	125.0	60.0	385	145	—	Kerekes	
Dec.	6	3		1		10	180.0	140.0	80.0	400	125	6	Kerekes	
Összesen	71	25	10	7	2	115	1407.0	969.0	620.0	2996	1313	75		

Kelt -----, 19... január hó ---én.

Kiss Sándor,
m. kir. főerdőmérnök

* Beteg volt.

10954. eln.
1914. szám.

Körrendelet valamennyi kincstári erdőigazgatóság-nak, főerdőhivatalnak és erdőhivatalnak.

(A hatóságok vagy közhivatalnokok ellen elkövetett rágalmozás üldözéséhez engedély megadása tárgyában.)

A becsület védelméről szóló 1914. évi XLI. t.-cz. 9. §-a szerint csupán felhatalmazás alapján üldözhető a rágalmozás vagy becsületsértés abban az esetben, ha hatóság vagy közhivatalnok ellen hivatásuk gyakorlására vonatkozólag állítottak vagy híreszteltek oly tény, a mely valóság esetében bünvádi vagy fegyelmi eljárás megindításának oka lehet.

Mint hogy e §. további rendelkezése szerint a felhatalmazást a sértett hatóságnak vagy közhivatalnoknak feleltess, illetőleg felügyelőhatósága adja meg s a törvény nyitva hagyta azt a kérdést, hogy ki jogosult a felhatalmazás megadására oly esetben, mikor a sértett hatóságnak vagy közhivatalnoknak több fokozatu felettes, illetőleg felügyelő hatósága van, — tudomás és mihez tartás végett értesitem a Czímet, hogy minden esetben — akár tartozik a sértett hatóság vagy közhivatalnok közvetlenül főhatóságom, illetőleg főfelügyeletem alá, akár nem, — a döntést a felhatalmazás megadása kérdéséhez magamnak tartom fenn.

Ez iránt hozzám teendő előterjesztéseit illetőleg felhívom a Czím figyelmét a bünvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. t.-cz. 91. §-ának arra a rendelkezésére, hogy a felhatalmazást akár a kir. ügyészséghez, akár az igazságügyminiszter úrhoz intézett hivatalos iratban vagy írásbeli nyilatkozatban kell megadni, valamint arra is, hogy ily felhatalmazás megadása előtt e törvénycikk 4. §-a értelmében a kir. ügyészség részéről, a mely pedig ily ügyekben kizárólagosan van hivatva a vád képviselőjére, csak nyomozás teljesíthető, bírói eljárás azonban nem szorgalmazható.

Fentiekről a Földművelési Értesítőben közzé teendő rendelettel értesitem az összes alárendelt hatóságokat, hivatalokat, intézeteket és közegeket is.

Budapest, 1914. október 18.

Ghillány s. k.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földművelésügyi miniszter Tóth Gyula m. kir. erdőtanácsost, sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálatainak elismerése mellett, saját kérelmére végleges nyugalomba helyezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a vinkovezei kir. főerdőhivatal kerületében Brkics Szaniszló kir. főerdőmérnököt saját kérelmére nyugalomba helyezte.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1914. évi november hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Kántor Pál 5.—, Dobsina város 5.—, Beregszászi adóhiv. hd. 10.25, Tállya község hd. 23.75.

1 koronát fizettek: Miklai György, Juhász József, Járos József, Barabász Károly, Horváth József.

2 koronát fizettek: Antal Zoltán, Divéky József, Veszelovszky András, Raffay Gergely, Garajszky Pál, Kalmár József, Hlavai János, Nobik István, Jeck János, Cwengrosch András.

4 koronát fizettek: Horváth András, Braunstainer György, Kollár János (1915 VII. 1-ig).

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem a kiadóhivatalunk eszközei a bejelentett ez változás alapján, a nagyobbarányú címnyomtatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy főleg reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

R. I. Lapunkban már egy ízben közöltük, hogy az automobilon látható piros római szám, vagy piros betű és utána következő fekete szám értelme a következő: Az 1910. évi 57.000. számú belügyminiszeri rendelet értelmében minden gépjárművet (automobilt) rendszámmal (piros római szám, vagy piros betű) és folyószámmal (fekete arabs szám) kell ellátni. A rendszámok tekintetében az ország 12 kerületre van felosztva; a rendszámok a gépjármű birtokosának lakóhelyét, illetőleg azt a kerületet jelzik, a melyben a gépjármű birtokosa lakik. A folyószámok minden kerületben 1-től kezdődnek. Budapest székesfőváros területén a rendszámok 1—1000 folyószámig római I-el, 1000—2000 folyószámig római II-vel és így tovább vannak jelölve. A budapesti kerület rendszáma «B»; a brassói kerületé «R»; a debreczeni «D»; a győri «G»; a kassai «K»; a kolozsvári «O»; a pécsi «E»; a pozsonyi «P»; a szegedi «S»; a temesvári «T»; a fiumei pedig «F». Az «O—126» tehát azt jelenti, hogy a kolozsvári kerületbe tartozó 126. számú automobil. Az olyan automobilon, a melyek az ország határán kívül is szoktak járni, nemzetközi megállapodás folytán a származási országot is fel kell tüntetni, még pedig ovális alakú táblán. Az államokat jelző betűk a következők: Ausztria = A; Németország = D; Magyarország = H (Hongrie); Oroszország = R; Románia = RM; Szerbia = SB; stb.

M. T. Ha ön hatósági erdőőr s a hadbavonulást illetőleg a jóváhagyott erdőőri szolgálati és fegyelmi szabályzat nem tartalmaz rendelkezéseket, úgy forduljon kérdésével a vármegyei közigazgatási erdészeti albizottsághoz, mert az van hivatva ebben a kérdésben határozni. Ha pedig ön nem tartozik a járási erdőőri szervezetbe, hanem a közbirtokosságnak külön alkalmazottja, akkor kizárólag a közbirtokosság méltányosságától függ, hogy önt a hadbavonulás tartama alatt milyen elbánásban részesíti.

Th. Gy. Közleményét hozzuk.

B. J. 1. Napibérések kilépésére, vagy elbocsátására felmondási idő nincs megállapítva.

2. Az 1912. évi LXV. t.-cz. (nyugdíjtörvény) 17. §-a szerint ha a nyugdíjazott csendőr polgári állami szolgálatba (ilyen a közalapítványi szolgálat is) lép, úgy csendőrségi szolgálatát után élvezett nyugdíját egész összegében és véglegesen be kell szüntetni s az átlépőnek csak az új állása után járó nyugdíjra van igénye. A csendőrségnél tényleges minőségben töltött mindaz a szolgálati ideje azonban, a mely a csendőrségre nézve érvényben álló ellátási törvény vagy szabályzat szerint beszámításra alkalmas, a polgári állami szolgálatba is beszámít.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Kovács István, ki a vadászkeresői, erdőőri szakiskolát jelesen végezte, 19 éves, hadmentes, azonnali belépésre megfelelő állást keres. Címe Budapest, I. ker. Márvány-utca 31. szám, I. emelet 7. ajtó. (61.)

HIRDETÉSEK

Új gyakorlati módszer! Biztos golyólövés útmutatója 1-20. Klespitz, Gosztola (Zala megye). (1. XXIV. 11.)

Vadászatra betanított, teljesen kifejlett fiatal, 2 drb. élő Uhú, darabonként 50 koronáért eladó. Szíves ajánlatokat kér Czidor János m. kir. erdőőr, Pozsga u. p. Zám Hunyad megye. (2. IV. 3.)

Egy erdélyi uradalomban több erdőszolga fog jövő év január 1-től felvétetni és alkalmaztatni. A pályázati feltételek kívánatra közöltetnek. Megkeresések Urad. erdőhivatal Palotailva címen intézendők. (4.)

Erdőőr kerestetik ujévi belépéssel Szegedy Gina Óméltósága Acsádi uradalmába Vasacsád. (3 III. 1.)

Veszünk pergetett és lépes mézet, viaszot a legmagasabb napi áron. Ajánlatok mintával a «Méh» a magyar méhészek értékesítő szövetkezete, Budapest, Frangepán-utca 4/h küldendők. (5. II. 1.)

Nyuszt bőroket veszek. Ajánlatok az ár megjelölésével a szerkesztőséghez intézendők.

Prémvásár! Kegyeskedjenek erdő-, illetve vad-őreiket figyelmeztetni, hogy a jövőben ne vesztegessék el a lött, fogott, vagy mérgezett, kártékony vadak gerezzeit olcsó pénzen, hanem — időről időre azok nemét és számát egy kártyán bejelentve — februárban küldjék be a Magyar Vadászgazdasági Irodának, a mely a legmagasabb külföldi áron beváltja csekély 5% jutalék ellenében. Az árú beérkezése és megvizsgálása után mindenki értesítve lesz a beváltási árról s tetszése szerint: megküldetik a pénz, vagy visszamegy az árú. Felvilágosításokkal, útbaigazításokkal szívesen szolgál válaszbélyeg esetén a

Magyar Vadászgazdasági Iroda:
Budapest, Üllői-út 16/B
Gyöngyöshalászi Takách Gyula.

Egy fillért se áldozzon a méhészetre,
míg el nem olvassa

A MÉHEK ÉLETE

ez című könyvet, mely a Boczonádi-kaptár és rendszer teljes ismertetését, az egész éven át előforduló munkák leírását és az általános alapismereteket tartalmazza; mely világosságot áraszt a sötétségben, útmutatást a bizonytalanságban; mely határozottan megjelöli a célt s az arra alkalmas eszközöket. A 223 lapra terjedő könyv ára bérmentes küldéssel 3 kor. 45 fill.; csinos vászonkötésben 4 kor. 45 fill. Műlépek, keretléczek, kaptárak, kasok és mindennemű méhészeti tárgyakról árjegyzéket és mutatóvanszámot ingyen és bérmentve küld

a «Méhészet» kiadóhivatala
Ujpest, Széchenyi-utca 7. sz.

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban
Budapest, V., Alkotmány-u. 6.